

УДК: 378.147.091.31-059.1:[159.97:616.89]

Problems of higher medical education

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

А.В. Семеняк, О.М. Юзько, О.А. Андрієць, І.Р. Ніцович

Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна

Ключові слова: самостійна та індивідуальна робота, навчально-методичний процес.

Буковинський медичний вісник. Т.21, № 3 (83). С. 187-191

DOI:
10.24061/2413-0737.
XXI.3.83.2017.114

E-mail:
akusherstvo1@
bsmu.edu.ua

Мета роботи – вдосконалити навчальний процес при викладанні дисципліни «Акушерство та гінекологія» для студентів зі спеціальності «Медична психологія» шляхом впровадження різноманітних методів самостійної та індивідуальної роботи

Матеріал і методи. Проведено порівняння засвоєння рівня знань у студентів 4-го, 5-го та 6-го курсів спеціальності «Медична психологія», які виконували додатково, крім самостійної, індивідуальну роботу (основна група) та не виконували індивідуальної роботи (група порівняння).

Результати. Самостійна робота студента у клінічній базі передбачає відпрацювання додаткових чергувань під керівництвом викладача, особливістю зі спеціальності «Медична психологія» є проведення психологічних тестувань.

Індивідуальна робота передбачає формування карт-копій історій хвороби чи пологів, які в подальшому використовуються студентами для написання статей, тез, підготовки доповідей для виступу на конференціях. Кожна самостійна чи індивідуальна робота з акушерства та гінекології містить елементи клінічної психології. Проведено визначення рівня знань під час підсумкового модульного контролю – студенти основної групи отримали відмінні та добрі оцінки, групи порівняння – добрі та задовільні.

Висновки. Особливістю самостійної та індивідуальної роботи студентів зі спеціальності «Медична психологія» при вивченні дисципліни «Акушерство та гінекологія» є паралельне застосування на практиці набутих знань із клінічної психології, акушерства та гінекології. Виконання індивідуальної роботи сприяє покращенню навчального процесу: відсоток правильних відповідей становить 80 %, на відміну від групи порівняння, де правильні відповіді коливаються в межах 65%, тривалому засвоєнню знань.

Ключевые слова: самостоятельная и индивидуальная работа, учебно-методический процесс.

Буковинский медицинский вестник. Т.21, № 3 (83). С. 187-191

ОСОБЕННОСТИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ И ИНДИВІДУАЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «МЕДИЦИНСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ»

А.В. Семеняк, А.М. Юзько, О.А. Андриец, И.Р. Ницович

Резюме. Цель работы – усовершенствовать учебный процесс при преподавании дисциплины «Акушерство и гинекология» для студентов по специальности «Медицинская психология» путем внедрения различных методов самостоятельной и индивидуальной работы.

Материал и методы. Проведено сравнение усвоения уровня знаний студентов 4-го, 5-го и 6-го курсов специальности «Медицинская психология», которые выполняли дополнительно, кроме самостоятельной, индивидуальную работу (основная группа) и не выполняли индивидуальную работу (группа сравнения).

Результаты. Самостоятельная работа студента в клинической базе предусматривает отработку дополнительных дежурств под руководством преподавателя, особенностью по специальности

Проблеми вищої медичної освіти

«Медицинская психология» является проведение психологических тестирований.

Индивидуальная работа предусматривает формирование карточек историй болезни или родов, которые в дальнейшем используются студентами для написания статей, тезисов, подготовки докладов для выступления на конференциях. Каждая самостоятельная или индивидуальная работа по акушерству и гинекологии содержит элементы клинической психологии.

Проведено определение уровня знаний во время итогового модульного контроля – студенты основной группы получили отличные и хорошие оценки, группы сравнения – хорошие и удовлетворительные.

Выводы. Особенностью самостоятельной и индивидуальной работы студентов по специальности «Медицинская психология» при изучении дисциплины «Акушерство и гинекология» является параллельное применение на практике полученных знаний по клинической психологии, акушерству и гинекологии. Выполнение индивидуальной работы способствует улучшению учебного процесса: процент правильных ответов составляет 80 %, в отличие от группы сравнения, где правильные ответы колеблются в пределах 65 %.

Key words: independent and individual work, teaching process

Bukovinian Medical Herald. T.21, № 3 (83). P. 187-191

FEATURES OF INDEPENDENT AND INDIVIDUAL WORK OF STUDENTS IN SPECIALTY «MEDICAL PSYCHOLOGY»

A.V. Semenyak, O.M. Yuzko, O.A. Andriyets', I.R. Nitsovych

Objective – to improve the educational process in teaching discipline "Obstetrics and Gynecology" for students in the specialty «Medical Psychology» by introducing various methods of independent and individual work.

Materials and methods. Comparison of the acquisition of the level of knowledge in the students of 4, 5 and 6 years in the specialty «Medical Psychology» who performed individual work (main group) and did not perform individual work (comparison group).

Results. Independent work of the student in the clinical base involves the development of additional alternations under the direction of a teacher, a student in the specialty «Medical Psychology» does psychological tests.

Individual work involves the formation of card-copies of medical history or childbirth, which are later used by students to write articles, abstracts, preparation of reports for speeches at conferences. Each individual work in obstetrics and gynecology contains elements of clinical psychology.

The level of knowledge was determined during the final module control - the students of the main group received excellent and good grades, the groups of comparison are good and satisfactory.

Conclusions. The peculiarity of independent and individual work of students in the specialty «Medical Psychology» in the study of the discipline «Obstetrics and Gynecology» is the application in practice of acquired knowledge of clinical psychology together with obstetrics and gynecology knowledge. Individual work contributes to the improvement of the learning process: the percentage of correct answers is 80 %, unlike the comparison group, where the correct answers range within 65 %.

Вступ. В умовах стрімкого розвитку науки, особливо в галузі медицини, у лікарів виникає потреба постійного саморозвитку та самонавчання, тому основним напрямком викладання клінічних дисциплін у вищій медичній школі має бути підготовка якісних фахівців зі сформованими навичками самостійної роботи при різних видах діяльності. Тільки при такому підході можна сприяти підготовці висококваліфікованих кадрів. Студент, навчаючись у вищому медичному навчальному закладі, повинен оволодіти навичками самоосвіти, що легко досягається за наявності високої мотивації. У реальних умовах, у більшості студентів випускних курсів, спостерігається зниження мотивації, що потребує індивідуального підходу та розробки різноманітних методів самостійної роботи в позааудиторний час при підготовці до практичних занять, під час чергувань у клініці, під час аудиторних практичних занять і лекцій, при написанні історії хвороби [1, 2].

Індивідуальну роботу можна ототожнити із самостійною роботою, однак при цьому є певні особливості. У випадку самостійної роботи загальні цілі при вивченні дисципліни формуються викладачем, що принципово відрізняється від індивідуальної роботи, коли цілі та завдання для себе формує сам студент і досягає своїх власних результатів. Студент формує свою мету виходячи з його власних пізнавальних потреб та інтересів, вибирає власний пізнавальний шлях, спрямований на досягнення результату.

Визначення «Індивідуальної роботи» звучить як форма організації навчального процесу, яка забезпечує реалізацію творчих можливостей студента через індивідуально спрямований розвиток здібностей, науково-дослідну роботу та творчу діяльність [3, 4, 5].

Мета роботи. Вдосконалити навчальний процес при викладанні дисципліни «Акушерство та гінекологія» шляхом впровадження різноманітних методів самостійної та індивідуальної роботи для студентів зі спеціальності «Медична психологія».

Матеріал і методи. Для визначення рівня ефективності засвоєння матеріалу при впровадженні методів самостійної та індивідуальної роботи, проведено порівняння засвоєння рівня знань у студентів 4-го, 5-го та 6-го курсів спеціальності «Медична психологія», які виконували додатково, крім самостійної, індивідуальну роботу (основна група) та не виконували індивідуальної роботи (група порівняння). Особливістю дослідження було визначення рівня знань студентів наприкінці навчального року при складанні підсумкового модульного контролю та через рік, коли студенти розпочинали вивчати наступний модуль. Тобто, у даному випадку проводилося визначення рівня тривалого засвоєння знань.

Результати дослідження та їх обговорення. Дисципліна «Акушерство та гінекологія» вивча-

ється студентами спеціальності «Медична психологія» впродовж трьох років навчання: на 4-му курсі вивчається частина дисципліни, яка включає фізіологічне та патологічне акушерство, на 5-му курсі вивчаються особливості репродуктивної системи та гінекологічні захворювання, на 6-му курсі вивчається дисципліна «Акушерство та гінекологія з основами клінічної психології». Таким чином, навчаючи студентів упродовж трьох років, можна визначити ефективність застосування різних методів навчання.

Викладання дисципліни «Акушерство та гінекологія» у студентів зі спеціальності «Медична психологія» має свої особливості. Слід відмітити, що наявність знань із акушерства та гінекології є вагомим складовим у роботі лікаря – медичного психолога. Більшість вагітних, роділь, породіль та гінекологічних хворих потребують консультації кваліфікованого лікаря – медичного психолога, що робить вивчення дисципліни актуальним. У реальних умовах відсутність посади лікаря – медичного психолога, у штаті більшості пологових будинків, знижує мотивацію студента до навчання. Викладати дисципліну «Акушерство та гінекологія» в таких умовах є складно, тому тільки впровадження різноманітних сучасних методів навчання може сприяти глибокому засвоєнню знань.

Самостійна робота студента у клінічній базі передбачає відпрацювання додаткових чергувань під керівництвом викладача, особливістю у студентів зі спеціальності «Медична психологія» є проведення психологічних тестувань із вагітними, породіллями та гінекологічними хворими.

Індивідуальна робота, у свою чергу, в умовах навчання у клінічній базі передбачає, крім відпрацювання додаткових чергувань у відділеннях, формування особистих карт-копій історій хвороби чи пологів, які в подальшому використовуються студентами для написання статей, тез, підготовки доповідей для виступу на конференціях. Індивідуальна робота проводиться під керівництвом викладача у встановленому порядку згідно з розкладом роботи у відділеннях, з урахуванням потреб і можливостей студента. Завдання викладача при виконанні студентами індивідуальної роботи полягає не в перевірці та оцінюванні вивченого студентом, а в коригуванні його дій, допомозі організувати процес самостійного оволодіння знаннями.

Одним із різновидів індивідуальної роботи на кафедрі є індивідуальні заняття зі студентами, які здійснюються під час додаткових консультацій із дискусійних питань щодо написання тез, статей чи підготовки матеріалів до конференції.

Ефективність індивідуальної роботи залежить незначно від організації процесу на кафедрі. Більшою мірою, ефективність навчання залежить від мотивації студента, що робить такий вид на-

Проблеми вищої медичної освіти

вчання як один із найбільш ефективних методів при вивченні клінічних дисциплін.

Правильно організована індивідуальна робота формує в студентів свідомі самостійні навчальні дії, які згодом реалізуються в чіткі вміння та навички організації лікарської діяльності, сприяють самоствердженню студентів, оскільки в таких умовах студенти спроможні критично оцінити самостійно отримані результати, усвідомлюючи їхнє практичне значення. При виконанні індивідуальної роботи є елемент свободи, відчуття себе вільними від зовнішніх обставин, що сприяє зменшенню внутрішнього напруження та позитивно впливає на засвоєння теоретичного матеріалу. Студенти можуть обирати зручний темп роботи та спосіб виконання завдання, активно використовують для досягнення мети всі засоби, розуміючи, що тільки від власних дій залежить результат.

При вивченні дисципліни студентами зі спеціальності «Медична психологія», застосування індивідуальної роботи сприяє одночасному засвоєнню акушерства, гінекології та клінічної психології за рахунок того, що кожна самостійна чи індивідуальна робота з акушерства та гінекології містить елементи клінічної психології.

Проводячи набір матеріалу для написання статей та тез, студенти зі спеціальності «Медична психологія», на відміну від студентів зі спеціальності «Лікувальна справа», не користуються тільки картами-копіями історій хвороби чи пологів вагітних для написання власної наукової роботи. Вони проводять власні дослідження, які поєднують акушерсько-гінекологічну патологію з психологічними проблемами, що робить роботу більш захопливою та спонукає студентів до вивчення саме акушерства та гінекології, оскільки клінічну психологію студенти знають краще. Таким чином, викладачам вдається не тільки підвищити мотивацію у студентів, а також наблизити студента до розуміння важливості власної професії, з якою акушерство та гінекологія є нероздільними.

Нами запропоновано виконання індивідуальної роботи, зокрема написання тез і статей за результатами власних досліджень, половині студентам, які становили основну групу. Друга половина студентів (група порівняння) не займалися підготовкою власної наукової роботи. Перед впровадженням даного методу зі студентами проведено бесіду та роз'яснено доцільність написання власної наукової роботи. Після отримання згоди студентів, проведено сліпий розподіл їх на групи. У випадку, якщо хтось зі студентів хотів виконувати роботу, але не потрапив до основної групи, він також міг проводити власне наукове дослідження.

Вибір теми для проведення роботи визначався студентом особисто. Також студенти самі формували мету та завдання дослідження. Викладач

сприяв організації набору матеріалу та незначно допомагав у обробці одержаних результатів. Зрештою, всіма студентами підготовлено тези, частина брала участь у виступах на конференціях.

Нами проведено визначення рівня знань у студентів під час підсумкового модульного контролю. Слід відзначити, що незалежно від початкового рівня знань, студенти основної групи отримали добрі та відмінні оцінки. Студенти групи порівняння склали підсумковий модульний контроль на добрі та задовільні оцінки. Наступним кроком було визначення рівня знань студентів через рік, перед вивченням модуля на 6-му курсі, з використанням тестових завдань формату «Крок 2». У результаті встановлено, що всі студенти основної групи склали тестові завдання більше як на 80 % правильних відповідей, на відміну від студентів групи порівняння, у яких правильні відповіді коливалися в межах 65 %.

Висновки

Особливістю самостійної та індивідуальної роботи студентів зі спеціальності «Медична психологія» при вивченні дисципліни «Акушерство та гінекологія» є можливість застосування набутих студентами знань із клінічної психології в реальних клінічних умовах, що мотивує студента до необхідності засвоєння акушерсько-гінекологічного матеріалу.

Вдосконалити навчальний процес при викладанні дисципліни «Акушерство та гінекологія» можна шляхом виконання самостійної та індивідуальної роботи з урахуванням особливостей спеціальності, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу (відсоток правильних відповідей становить 80 %, на відміну від групи порівняння, де правильні відповіді коливаються у межах 65 %), розвитку навичок самостійної роботи, тривалому засвоєнню знань, про що свідчить достовірно вищий результат отриманих оцінок при складанні підсумкових модульних контролів.

Перспективи подальших досліджень. Подальше впровадження та застосування сучасних різноманітних методів навчання для підвищення ефективності засвоєння дисципліни.

Список літератури

1. Семеняк АВ, Андрієць ОА, Кучук ЛА. Досвід викладання дисципліни «Акушерство та гінекологія» для студентів за спеціальністю «Медична психологія». Буковинський медичний вісник. 2012; 16, 3 (63):152-4.
2. Семеняк АВ, Андрієць ОА, Нізович ІР. Самостійна робота як вагома складова при вивченні дисципліни «Акушерство та гінекологія» студентами спеціальності «Медична психологія». Матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю Актуальні питання якості медичної освіти; 2016 Квіт; Тернопіль. Тернопіль; 2016; 2(1):164-5.
3. Вороненко ЮВ, Сердюк АМ. Визначення критеріїв якості в системі безперервного професійного розвитку лікарів та провізорів на основі концепції кредитів. Медична освіта. 2007; 3:11-5.

4. Карандашев В.М. Методика викладання психології: навч. посібник. Пітер, 2007. 209 с.
5. Ніцович ІР, Андрієць ОА, Семеняк АВ. Етапи підготовки майбутніх лікарів. Матеріали навч.-наук. конф. Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ III-IV рівнів акредитації; 2012 Квіт; Тернопіль. Тернопіль; 2012:360-1.

References

1. Semeniak AV, Andriiets' OA, Kuchuk LA. Dosvid vykladannia dystsypliny «Akusherstvo ta hinekologhiia» dlia studentiv za spetsial'nistiu «Medychna psykhologhiia» [Experience in teaching discipline «Obstetrics and Gynecology» for students in the specialty «Medical Psychology»]. Bukovyns'kyi medychnyi visnyk. 2012; 16, 3 (63):152-4. (in Ukrainian).
2. Semeniak AV, Andriiets' OA, Nitsovych IR. Samostiina robota yak vahoma skladova pry vyvchenni dystsypliny «Akusherstvo ta hinekologhiia» studentamy spetsial'nosti «Medychna psykhologhiia» [Independent work as a significant component in the study of the discipline «Obstetrics

and Gynecology» by students of the specialty «Medical Psychology»]. Materialy KhIII Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu Aktual'ni pytannia yakosti medychnoi osvity; 2016 Kvit; Ternopil'. Ternopil'; 2016; 2(1): 164-5. (in Ukrainian).

3. Voronenko YuV, Serdiuk AM. Vyznachennia kryteriiv yakosti v systemi bezpererвноho profesiinoho rozvytku likariv ta provizoriv na osnovi kontseptsii kredyitiv [Determination of quality criteria in the system of continuous professional development of doctors and pharmacists on the basis of the concept of credits]. Medychna osvita. 2007; 3:11–5. (in Ukrainian).
4. Karandashev VM. Metodyka vykladannia psykhologii [Methodology of teaching psychology]: navch. posibnyk. Piter, 2007. 209 s. (in Ukrainian).
5. Nitsovych IR, Andriiets' OA, Semeniak AV. Etapy pidhotovky maibutnikh likariv [Stages of preparation of future doctors]. Materialy navch.-nauk. konf. Vprovadzhennia novykh tekhnologii za kredytno-modul'noi systemy orhanzitsii navchal'noho protsesu u VМ(F)NЗ III-IV rinviv akredyatsii; 2012 Kvit; Ternopil'. Ternopil'; 2012: 360-1. (in Ukrainian).

Відомості про авторів:

Семеняк А. В., к.мед.н., доцент кафедри акушерства та гінекології Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна.

Юзько О. М., д.мед.н., професор, завідувач кафедри акушерства та гінекології Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна.

Андрієць О. А., д.мед.н., професор кафедри акушерства та гінекології Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна.

Ніцович І. Р., к.мед.н., доцент кафедри акушерства та гінекології Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна.

Сведения об авторах:

Семеняк А. В., к.мед.н., доцент кафедры акушерства и гинекологии Высшего государственного учебного заведения Украины «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина.

Юзько О. М., д.мед.н., профессор, заведующий кафедрой акушерства и гинекологии Высшего государственного учебного заведения Украины «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина.

Андрієць О. А., д.мед.н., профессор кафедры акушерства и гинекологии Высшего государственного учебного заведения Украины «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина.

Ніцович І. Р., к.мед.н., доцент кафедры акушерства и гинекологии Высшего государственного учебного заведения Украины «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина.

Information about the authors:

Semeniak A. V., Candidate of Medical Sciences, Docent, Department of Obstetrics and Gynecology HSEI Ukraine «Bukovinian State Medical University», Chernivtsi, Ukraine.

Yuzko O. M., Doctor of Medical Sciences, Head of Department, Department of Obstetrics and Gynecology HSEI Ukraine «Bukovinian State Medical University», Chernivtsi, Ukraine.

Andriyets' O. A. Doctor of Medical Sciences, Professor, Department of Obstetrics and Gynecology HSEI Ukraine «Bukovinian State Medical University», Chernivtsi, Ukraine.

Nitsovych Y. R. Candidate of Medical Sciences, Docent, Department of Obstetrics and Gynecology HSEI Ukraine «Bukovinian State Medical University», Chernivtsi, Ukraine.

Надійшла до редакції 16.05.2017

Рецензент – проф. Кравченко О.В.

© А.В. Семеняк, О.М. Юзько, О.А. Андрієць, І.Р. Ніцович, 2017